

CONFEDERAȚIA NAȚIONALĂ
A SINDICATELOR DIN MOLDOVA

Notă informativă

privind măsurile întreprinse de sindicate
întru combaterea fenomenului muncii „la negru”
și achitării salariului „în plic” și propunerile
de intensificare a acțiunilor la acest capitol

Notă informativă

privind măsurile întreprinse de sindicate întru combaterea fenomenului muncii „la negru” și achitării salariului „în plic” și propunerile de intensificare a acțiunilor la acest capitol

Pe parcursul anului 2016 Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova (CNSM) a întreprins un șir de măsuri în scopul reducerii fenomenului angajării informale și achitării salariului „în plic”. CNSM s-a ghidat în activitățile sale pornind de la atribuțiile statutare, precum și prevederile stipulate în Planului de acțiuni privind minimizarea practicii de achitare a salariilor „în plic” și „muncii la negru”, aprobat prin Hotărârii Guvernului nr. 477 din 28.06.2011.

În acest sens, este necesar de menționat următoarele:

1. CNSM a înaintat propuneri de modificare și completare a legislației în vederea eficientizării acțiunilor de combatere a fenomenului, regăsindu-se următoarele:

- la modificarea și completarea Codul contravențional al RM, nr. 218 din 24.10.2008:

- au fost majorate mărimile (în lei) a amenzilor pentru utilizarea muncii nedecarate (de la 2000-3000 de lei la 3000-4500 de lei respectiv - pentru persoanele fizice, 5000-7000 de lei la 7500-10500 lei respectiv - pentru persoanele cu funcții de răspundere și de la 7000-10000 de lei la 10500-15000 de lei - pentru persoanele juridice) în vigoare din 16.03.2017;

- a fost introdus un articol nou 55² ce prevede sancționarea persoanelor care achită salariile sau a alte plăți fără reflectarea acestora în evidența contabilă (în vigoare din 16.03.2017).

- la modificarea și completarea Legii salarizării nr. 847 din 10.02.2002:

- art. 12 a fost completat cu două aliniate noi, (4) și (5) care prevăd diferențierea salariilor de funcție (tarifare) în raport cu calificarea, gradul de pregătire profesională și competența salariatului, precum și gradul de răspundere pe care îl implică lucrările (funcțiile) executate și complexitatea lor și faptul că în cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real nu se include plata pentru munca suplimentară, adaosul pentru munca prestată în program de noapte, în zile de rapaus și sărbătoare nelucrătoare, sporul pentru munca prestată în condiții nefavorabile, precum și alte plăți de stimulare sau compensare.

- art. 14 a fost expus într-o nouă redacție care prevede stabilirea salariului tarifar pentru I categorie de calificare (salarizare) în sectorul real, prin negocieri colective la nivel de ramură, în mărime cel puțin egală sau care depășește cuantumul

minim garantat al salariului în sectorul real, iar la nivel de unitate economică, în ramurile respective, în mărime nu mai mică decât cuantumul stabilit la nivel ramural.

- **la modificarea Codului fiscal** prin majorarea scutirii personale de la 10128 de lei la 10620 de lei și grilei de aplicare a impozitelor – de la 29640 de lei la 31140 de lei.

- **la modificarea și completarea Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale (privind sistemul public de pensii)** prin:

- schimbarea formulei de calcul și stabilirea pensiei în baza contribuțiilor de asigurări sociale achitate;
- recalcularea pensiei pensionarilor care continue să muncească, însă doar pentru persoanele care se vor pensiona începând cu 01.01.2017.

- **la modificarea și completarea Codului muncii:**

- transpunerea Directivei 91/533/CEE a Consiliului din 14 octombrie 1991 privind obligația angajatorului de a informa lucrătorii asupra condițiilor aplicabile contractului sau raportului de muncă.

- **la majorarea cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real** al economiei s-a promovat creșterea de la 1900 de lei la 2100 de lei din 1 mai 2016.

- **la aprobarea Strategiei naționale privind ocuparea forței de muncă pentru anii 2017-2021 s-a ținut cont de solicitarea de a fi un compartiment ce ar viza angajarea informală** (Strategia conține ca obiectiv: Direcția de acțiune 1.1.3 Combaterea muncii nedeclarate și promovarea ocupării formale)

2. Stoparea promovării unor inițiative de modificare a legislației care ar conduce la extinderea fenomenului economiei informale:

La insistența sindicatelor au fost puse în discuție proiectele de legi ce vizau modificarea și completarea unor acte legislative ce țin de optimizarea organelor de control, prin care se propunea lichidarea Inspectoratului de Stat al Muncii, aprobarea Legii cu privire la exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri și modificarea Codului muncii în vederea lichidării evidenței în baza carnetelor de muncă. În rezultat s-a obținut:

- suspendarea promovării Legii privind exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri.
- menținerea, ca organ de control, (cu atribuții restrânse, doar pentru controlul relațiilor de muncă) a Inspectoratului de Stat al Muncii.

3. Desfășurarea campaniilor de informare și acordarea serviciilor de consultanță lucrătorilor informali.

CNSM în perioada de referință a desfășurat mai multe campanii, întruniri, seminare și mese rotunde în cadrul întreprinderilor, inclusiv în instituțiile de învățământ, în cadrul cărora au informat și instruit membrii de sindicat despre consecințele activității în condiții informale și necesitatea oficializării relațiilor de muncă.

4. Sesizarea organelor statului despre impactul economiei informale:

CNSM a înaintat demersuri către Președintele Parlamentului și Prim-ministru Republicii Moldova, solicitând intensificarea acțiunilor statului pentru combaterea fenomenului economiei informale și achitării salariilor „în plic”.

Confederația a atenționat că aplicarea moratoriului asupra controlului de stat pe parcursul a 6 luni ale anului 2016 și a constrângerilor legislative la efectuarea controalelor de către Inspectoratul Fiscal Principal de Stat și Inspectoratul de Stat al Muncii au condus la scăderea eficienței măsurilor de combatere a economiei informale.

Ca urmare, s-a micșorat de zece ori numărul persoanelor identificate care practicau munca nedeclarată de la 2378 de persoane (în 9 luni ale anului 2015) la 235 persoane (în 9 luni ale anului 2016). Totodată, este de menționat faptul că în baza controalelor organelor abilitate în aceeași perioadă a anului 2015 au fost calculate suplimentar la bugetul național impozite, taxe și alte plăți în sumă totală de 6,8 de mil. de lei, pe când în anul 2016 această sumă s-a micșorat la 3 mil. de lei sau de 2,3 ori.

5. Măsuri de intensificare a combaterii economiei informale.

Redresarea situației la capitolul dat poate fi efectuată doar prin consolidarea eforturilor comune ale partenerilor sociale și perfecționarea cadrului normativ privind eficientizarea acțiunilor în domeniul contracarării muncii „la negru” și achitării salariilor în „în plic”.

În acest sens sindicatele propun de a elabora și adopta o Strategie națională de combatere a fenomenului „muncii la negru” și de achitare a salariilor „în plic”. În această strategie urmează să fie prevăzute un șir de măsuri precum:

- transpunerea Recomandării ILO nr. 204 din 2015 privind tranziția de la economia informală la cea formală în legislația națională;

- elaborarea proiectului de modificare a Legii nr. 131 din 08.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător în vederea excluderii Inspectoratului de Stat a Muncii de sub incidența acesteia;

- majorarea salariului minim pînă la valoarea minimumului de existență și indexarea acestuia în corespundere cu rata inflației;

- modificarea Codului fiscal în vederea stabilirii scutirii personale la nivelul minimumului de existență;

- elaborarea și punerea în aplicare a unui registru electronic de evidență a salariaților la entitate, cu raportare online către Inspectoratele teritoriale de muncă;

- modificarea legislației în vederea introducerii mecanismului de evidență individuală a primelor de asigurări obligatorii de asistență medicală;

- completarea Codului contravențional cu un articol nou care ar prevedea sancționarea angajatorilor cu o amendă în mărime de 10 ori mai mare decît suma prejudiciului adus bugetului public național prin neachitarea impozitelor și contribuțiilor stabilite în cazul achitării salariilor în „plic”;

- stabilirea răspunderii penale pentru utilizarea muncii nedeclarate;

- perfecționarea mecanismului de asigurare individuală în sistemul de asigurări sociale de stat prin extinderea tipurilor de prestații sociale asigurate și utilizarea sumelor achitate la calcularea prestațiilor sociale;

- recalcularea pensiilor pentru limită de vîrstă persoanelor care continue să activeze după stabilirea pensiei pentru toți pensionarii, nu doar pentru cei ce s-au pensionat începînd cu anul 2017;

- stimularea efectuării preponderente a plății salariului prin virament (card bancar);

- implementarea sistemului de recunoaștere a calificărilor dobîndite la locul de muncă și prin instruirea non-formală.